

Vergaderjaar 1992–1993

23 081

Wijziging van de Gerechtsdeurwaarderswet ter nadere regeling van de gevolgen van ambtshandelingen van gerechtsdeurwaarders die in strijd zijn met de volkenrechtelijke verplichtingen van de Staat

B

ADVIES RAAD VAN STATE

NADER RAPPORT

Aan de Koningin

Aan de Koningin

's-Gravenhage, 3 maart 1993

's-Gravenhage, 26 maart 1993

Bij Kabinetsmissive van 9 oktober 1992, no. 92.009303, heeft Uwe Majesteit, op voordracht van de Staatssecretaris van Justitie, bij de Raad van State ter overweging aanhangig gemaakt een voorstel van wet met memorie van toelichting tot wijziging van de Gerechtsdeurwaarderswet ter nadere regeling van de gevolgen van ambtshandelingen van gerechtsdeurwaarders die in strijd zijn met de volkenrechtelijke verplichtingen van de Staat.

Blijkens de mededeling van de Directeur van Uw Kabinet van 9 oktober 1992, nr. 92.009303, machtigde Uwe Majesteit de Raad van State zijn advies inzake het bovenvermelde voorstel van wet rechtstreeks aan mij te doen toekomen. Dit advies, nr. W03.92.0464, gedateerd 3 maart 1993, bied ik U hierbij aan.

1. Blijkens de toelichting op het tweede lid van het voorgestelde artikel 3a wordt aan de ministeriële – tot de gerechtsdeurwaarder gerichte – aanzegging niet de eis gesteld dat zij schriftelijk moet geschieden. Hoewel dit niet uitgesproken wordt, lijkt hier de noodzaak van snelheid het belangrijkste argument te zijn. Uit het oogpunt van rechtsbescherming en mede gezien het verstrekkende karakter van zulk een aanzegging – onder meer leidende tot onbevoegdheid van de gerechtsdeurwaarder respectievelijk nietigheid van de reeds door hem verrichte ambtshandeling – acht de Raad van State dit niet aanvaardbaar. Derden die door de aanzegging worden getroffen, moeten te allen tijde in rechte

1. Naar aanleiding van de opmerkingen van de Raad zijn in artikel 3a twee nieuwe leden ingevoegd. Op grond van het nieuwe derde lid zal een aanzegging schriftelijk moeten geschieden. In spoedeisende gevallen moet evenwel een mondelinge aanzegging mogelijk zijn, in verband waarmee tevens is bepaald dat een mondelinge aanzegging onverwijld schriftelijk moet worden bevestigd. In het nieuwe vierde lid van artikel 3a is een regeling opgenomen omtrent de motivering van de aanzegging. Daarbij is rekening gehouden met de mogelijkheid dat de motivering niet aanstonds in een schriftelijke aanzegging of bij een mondelinge aanzegging kan worden vermeld. In dat geval zal de motivering zo

kunnen terugvallen op een (kenbare) motivering daarvan. De ingevolge het tweede lid voorgeschreven mededeling in de Staatscourant is niet toereikend, omdat zij niet of onvoldoende zal weergeven welke redenen aan de aanzegging ten grondslag liggen.

De Raad wijst op de artikelen 4:16 en 4:17, derde lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Stb. 1992, 315) en bepleit om in analogie daarmee in deze regeling voor te schrijven dat zo spoedig mogelijk na de al dan niet mondelinge aanzegging een op schrift gestelde motivering volgt. De Raad wijst voorts erop dat mondelinge (telefonische) aanzeggingen gemakkelijk tot misverstanden kunnen leiden, hetgeen te ernstiger zal zijn, als de aanwijzing vervolgens nog moet worden betekend op grond van artikel 3a, vierde lid. De in de toelichting gedane aanbeveling een dergelijke aanzegging door een schriftelijke bevestiging te laten volgen, acht de Raad onvoldoende. Mede gezien de stand van de techniek, die in het laatste decennium de telefax – bijna – overal introduceerde, dringt de Raad erop aan dat de aanzegging schriftelijk geschiedt en dat na een eventueel onvermijdelijk slechts mondelinge aanzegging een schriftelijke tekst daarvan onverwijld dient te volgen.

2. Met juistheid vermeldt de toelichting in paragraaf 2 dat het leerstuk van de immuniteit van rechtsmacht nog (of wellicht: weer) in beweging is. De Raad meent – evenals de staatssecretaris – dat geen bezwaar ertegen bestaat dat in dit opzicht de verdere rechtsontwikkeling in belangrijke mate aan de rechter blijft overgelaten, mits deze tijdig op de hoogte is van de zienswijze van de Nederlandse regering. In dat verband is het de Raad opgevallen dat de toelichting uit verdragen en rechtspraak van de Hoge Raad een vuistregel afleidt in die zin dat aan de Nederlandse rechter rechtsmacht toevalt al naar gelang de zaak ja dan neen een handeling betreft op het gebied van het door het privaatrecht beheerste maatschappelijk verkeer. Daaraan wordt vervolgens toegevoegd dat er enige recente rechtspraak van de Hoge Raad bestaat waarin deze een wat afhoudender koers lijkt te verkiezen met betrekking tot het aanvaarden van rechtsmacht in

spoedig mogelijk daarna schriftelijk moeten worden verstrekt. Van de aanzegging en de motivering moet in de Staatscourant mededeling worden gedaan.

2. Aan de in de memorie van toelichting vermelde rechtspraak is toegevoegd het arrest van de Hoge Raad van 22 december 1989, NJ 1991, 70. In de memorie van toelichting is tevens een passage opgenomen waarin is aangegeven dat de overwegingen en nuanceringen in de jurisprudentie van de Hoge Raad, in het bijzonder ook het arrest van 22 december 1989, een belangrijk richtsnoer vormen, te zamen met de huidige volkenrechtelijke regelingen en opvattingen ter zake, bij de toepassing van de in het wetsvoorstel opgenomen regeling.

Aan de redactionele kanttekening van de Raad is gevolg gegeven.

geschillen waarbij internationale organisaties of vreemde staten als partij zijn betrokken, ook als het een handeling betreft op het gebied van het door het privaatrecht beheerste maatschappelijk verkeer. Daarbij wordt verwezen naar het arrest van de Hoge Raad van 23 december 1985, NJ 86/438.

De Raad is van oordeel dat in dit verband allerminst onvermeld mag blijven het arrest van de Hoge Raad van 22 december 1989, NJ 91/70, waarin overwogen wordt dat volgens huidige volkenrechtelijke opvattingen een tendens bestaat om het privilege van een soevereine staat om zich tegenover de rechter van een andere staat op immuniteit te beroepen terug te dringen en slechts toe te kennen, indien de handeling van de vreemde staat welke de inzet vormt van een tegen hem aangespannen procedure naar de opvatting van de forumstaat duidelijk het karakter heeft van een overheidshandeling.

De Raad meent dat, ofschoon de materie in beweging is, niettemin de huidige zienswijze van de Nederlandse regering te dezer zake zo duidelijk mogelijk dient te worden uiteengezet opdat de deurwaarder zo min mogelijk onzeker is over de vraag of hij kennis moet geven alsmede opdat de rechter in voorkomend geval weet langs welke lijnen de minister handelt inzake aanzeggen.

Op grond van het voorgaande beveelt de Raad aan in de toelichting aan te geven of de staatssecretaris de immuniteitsbeperkende visie van de Hoge Raad van 22 september 1989 wil volgen dan wel de weg wil kiezen die – naar hiervoor werd uiteengezet – door hem wordt afgeleid «uit enige recente rechtspraak» en die aan de immuniteit méér ruimte lijkt te geven.

3. Voor een redactionele kanttekening moge het college verwijzen naar de bij het advies behorende bijlage.

De Raad van State geeft U in overweging het voorstel van wet te zenden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, nadat aan het vorenstaande aandacht zal zijn geschonken.

Ik moge U verzoeken het hierbij gevoegde gewijzigde voorstel van wet en de gewijzigde memorie van toelichting aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal te zenden.

De Vice-President van de Raad van
State,
W. Scholten

De Staatssecretaris van Justitie,
A. Kosto

**Redactionele kanttekening,
behorende bij het advies no.
W03.92.0464 van de Raad van
State van 3 maart 1993**

– In het voorgestelde artikel 3a,
vierde lid, ware «betrof het» te
vervangen door: behelsde deze.